

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Datum 10-05-2012
Betreft Reactie op inbreng Schriftelijk Overleg Landbouw- en Visserijraad 14 en 15 mei 2012

Onze referentie
273246

Geachte Voorzitter,

Op 14 en 15 mei vindt de volgende Landbouw- en Visserijraad plaats. In deze brief beantwoord ik de vragen uit het verslag van het schriftelijk overleg van 8 mei 2012.

VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie pleiten ervoor dat de door de Europese Commissie in haar wetgevingsvoorstellen voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) opgenomen vergroeningsmaatregelen en de directe betalingen van elkaar worden losgekoppeld. Met de voorgestelde vergroening van het GLB wordt, conform de Nederlandse inzet, een eerste stap gezet op weg naar vervanging van de huidige inkomenssteun door doelgerichte betalingen. Hiernaast is de vergroening van het GLB mede ingezet om een vernieuwde legitimatie te geven aan de directe betalingen van het GLB. Vanwege beide aspecten is het kabinet van mening dat het van belang is om op enige wijze een koppeling te houden tussen de basispremie en de vergroeningsmaatregelen. Een directe één op één koppeling, waarbij bijvoorbeeld een geringe niet-naleving van de vergroeningsmaatregelen zou leiden tot het niet uitkeren van de basispremie, zou het kabinet te ver gaan. Het huidige voorstel van de Europese Commissie voorziet in een vorm van koppeling waarbij overtredingen van de vergroeningsvereisten kunnen leiden tot een korting op de uitbetaling die maximaal het dubbele is van de vergroeningspremie zelf. Het niet voldoen aan de vergroeningseisen kan dus in het uiterste geval leiden tot het niet-uitbetalen van een deel van de basispremie.

Voorts vragen de leden van de VVD om een nadere toelichting over hoe een eventueel keuzemenu voor vergroening er voor Nederland uit moet zien en hoe dit kan passen in een gemeenschappelijk Europees kader.

Het kabinet bepleit een keuzemenu voor lidstaten dat aansluit bij de lidstaatspecifieke uitdagingen op het vlak van vergroening. Door de maatregelen in een Europees keuzemenu te plaatsen wordt een effectieve en doelmatige invulling gegeven aan de vergroeningsdoelstelling voor het toekomstig GLB. Het menu zal moeten bestaan uit maatregelen die EU-breed in termen van effectiviteit ten minste even goed, zo niet beter, scoren dan de maatregelen die de Europese Commissie nu heeft voorgesteld. Zo kunnen lidstaten die maatregelen kiezen die aansluiten bij nationale prioriteiten en uitdagingen en het beste milieuresultaat opleveren. Tegelijkertijd dient er op te worden toegezien dat het ontwerp en de vormgeving van de maatregelen zodanig is dat het geheel bijdraagt aan een eenvoudige uitvoering en controle. Door het keuzemenu en de maatregelen waaruit lidstaten kunnen

kiezen onderdeel te maken van het nieuwe Europese wetgevingskader wordt het Europees gelijke speelveld op evenwichtige wijze gewaarborgd.

Veel lidstaten hebben de hier boven genoemde punten als uitgangspunt genomen voor het voorstel dat zij hebben gedaan voor een Europees keuzemenu en dat door Luxemburg is gepresenteerd. Het voorstel laat zich lezen als een discussiestuk met het doel suggesties te geven voor elementen die voor een Europees keuzemenu van belang kunnen zijn en daarover met de Europese Commissie te discussiëren.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Onze referentie
273246

Wat betreft de invulling van het keuzemenu voor vergroening is het kabinet, zoals verwoord in het kabinetsstandpunt over de wetgevingsvoorstellen (Kamerstuk 28625, nr.137), niet overtuigd dat de door de Europese Commissie voorgestelde vergroeningsmaatregelen voor gewasdiversificatie en blijvend grasland in de Nederlandse omstandigheden voldoende effectief en doelmatig zijn. De aanwijzing van ecologische aandachtsgebied op landbouwgrond biedt veel meer perspectief in termen van een positieve bijdrage aan milieu, biodiversiteit en klimaat. Daarom pleit het kabinet voor uitbreiding van deze maatregel ook op grasland, naast het Commissievoorstel dat alleen betrekking heeft op bouwland. Daartegenover moet wel staan dat het verplichte percentage van 7% op een lager niveau wordt vastgesteld. Het kabinet meent dat de al bestaande verplichting om als lidstaat het areaal blijvend grasland op lidstaatniveau te handhaven gehandhaafd kan blijven. In combinatie met uitbreiding van de aanwijzing van ecologische aandachtsgebieden naar grasland, ziet het kabinet geen noodzaak individuele ondernemers te verplichten hun blijvend grasland tot op perceels- of bedrijfsniveau te handhaven. Het kabinet wil dat ook maatregelen ten behoeve van innovatie, duurzaamheid, dierenwelzijn en diergezondheid onderdeel van het keuzemenu vormen. In mijn brief over certificering van 7 mei 2012 heb ik aangegeven positief te staan over de optie dat, naast het Commissievoorstel voor de biologische landbouw, ook andere gecertificeerde landbouwsystemen zich kunnen kwalificeren als *'green by definition'*. Daarmee kan een positieve impuls ontstaan voor een duurzame en toekomstgerichte landbouwsector, waarin innovatie en duurzame productiemethoden een belangrijke plaats in nemen. Landbouwcommissaris Ciolos heeft aangegeven voorstellen op dit vlak welwillend te willen bezien. In dergelijke duurzaamheidsinitiatieven zou weidegang ook een onderdeel kunnen zijn. Dat is ook in informele gesprekken met de Europese Commissie naar voren gebracht. Hiermee geef ik uitvoering aan de motie Wiegman-van Meppelen Scheppink/Koopmans (Kamerstuk 21501-32, nr. 593).

Ten slotte biedt de Europese Commissie met haar voorstellen de gelegenheid aan lidstaten om maximaal 10% van het budget voor directe betalingen over te hevelen naar het plattelandsbeleid (tweede pijler). Nederland steunt die inzet, zonder daarmee vooruit te willen lopen op een later te nemen besluit om deze mogelijkheid wel of niet daadwerkelijk te gebruiken. Nederland pleit er daarbij voor deze middelen zonder de gebruikelijke nationale cofinanciering in te kunnen zetten in de tweede pijler voor gerichte investeringen om de duurzaamheid en innovatie in de landbouw te stimuleren en bevorderen.

Ik verwacht dat het Deense EU-voorzitterschap voor de Raad van 18 en 19 juni zal komen met een voortgangsrapportage waarin de contouren voor een compromis op het gebied van vergroening onderdeel uitmaken.

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre ik de opvatting van de VVD-fractie ondersteun over de definitie van 'actieve boer'.

Het kabinet wil er op wijzen dat de Europese Commissie de wetsvoorstellen niet heeft aangepast, ook niet ten aanzien van de 'actieve boer'. Wel heeft Commissaris Ciolos de suggestie geopperd om te werken met een negatieve lijst van bedrijven die geen GLB-steun zouden mogen ontvangen. Anders dan de VVD-fractie veronderstelt is er echter geen sprake van dat een dergelijke lijst zou zijn gepubliceerd. Voor zover nu te beoordelen past de suggestie van de Commissaris goed bij de huidige

Nederlandse praktijk waarbij (semi)publieke instanties waaronder luchthavens worden uitgesloten van GLB-directe betalingen. Deze uitsluiting is vorm gegeven in de Regeling GLB-inkomenssteun 2006. Hiernaast is het kabinet, evenals de VVD-fractie, voorstander van een strakkere afbakening van de definitie van “actieve boer”, maar dit moet dan wel een uitvoerbare, handhaafbare en juridisch houdbare definitie zijn die niet leidt tot een stijging van de uitvoeringslast en/of van de administratieve last.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

De leden van de VVD-fractie hebben gevraagd naar de toegezegde brief ten aanzien van de Gecombineerde Opgave 2012.

In aanvulling op de Kamerbrief van 26 april jl. over het perceelsregister (Kamerstuk 28625 nr. 148), is mijn reactie op de vragen van de VVD-fractie opgenomen in de brief die op dinsdag 8 mei 2012 naar uw Kamer is verzonden.

Onze referentie
273246

De leden van de VVD-fractie hebben diverse vragen gesteld over de betaaltermijnen in de varkensketen.

In Europees verband is in 2011 een nieuwe richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties tot stand gekomen. Indien er geen afspraken gemaakt zijn tussen leverancier en afnemer, moet in principe binnen 30 dagen na het ontvangen van de factuur of van de levering betaald worden. Partijen kunnen onderling afspreken om de betalingstermijn langer vast te stellen waarbij een maximum van 60 dagen geldt. Overschrijding van de betalingstermijn geeft de schuldeiser recht op een rentevergoeding. De richtlijn dient uiterlijk op 16 maart 2013 te zijn omgezet in nationaal recht. Het kabinet heeft in november vorig jaar ingestemd met een wetsvoorstel van de minister van Veiligheid en Justitie dat de Europese regels in Nederland invoert. Vervolgens is het voorstel voor advies aan de Raad van State gestuurd. Zodra dit advies bekend is, zal het kabinet het voorstel aan uw Kamer aanbieden. Er is nog geen ervaring met de toepassing van de nieuwe regels. Uiteraard zal de Europese Commissie op de gebruikelijke wijze toezien op de omzetting van de richtlijn in Nederlands recht.

Het oprekken van betalingstermijnen is niet zonder risico voor leveranciers van producten, dat geldt evenzo voor de primaire sector. Het heeft een domino-effect op het handelsverkeer waarbij partijen de langere betalingstermijn proberen door te schuiven aan hun leverancier. Toch vind ik de afspraken over betalingstermijnen in de eerste plaats een zaak van koper en verkoper waarbij de overheid hooguit een aantal randvoorwaarden kan stellen, zoals in de eerder genoemde richtlijn. Van de door de VVD-fractie geschetste kwetsbaarheid van de primaire sector ten opzichte van andere partijen in de keten is inderdaad sprake. Maar dat pleit in de ogen van het kabinet des te meer voor een sterke samenwerking van boeren en tuinders. Dat kan in de klassieke vorm van coöperaties, maar ook in de vorm van producentenorganisaties zoals die in de nieuwe Europese marktordening staan. Op dit moment werk ik aan de opdracht en de samenstelling van de Regiegroep verduurzaming veehouderij en agroketen. Ik zal de Tweede Kamer hierover op korte termijn informeren.

De leden van de VVD-fractie informeren of het kabinet praktische oplossingen voor ogen heeft voor het feit dat veel kennis ontbreekt voor het vaststellen van het niveau van Maximaal Duurzame Vangst (Maximum Sustainable Yield-niveau, MSY-niveau) voor veel bestanden.

Het is belangrijk om te investeren in de wetenschappelijke kennis om leemtes te vullen. Dat kost geld en tijd. Tot die tijd moeten we bestanden waar we weinig kennis van hebben terughoudend beheren volgens het voorzorgsprincipe. In een aantal gevallen gaat het om bestanden die worden bijgevangen in een visserij die gericht is op doelsoorten waar wel op MSY wordt gestuurd. Ik wil dat ICES (International Council for Exploration of the Sea) bekijkt in hoeverre hiermee ook voldaan kan worden aan MSY voor de bijvangstsoorten. Een mogelijk alternatief is dat gewerkt wordt met een range in plaats van één niveau dat voldoet aan MSY. Al lerende kunnen we dan streven naar optimale

niveaus en duurzame exploitatie. Overigens zijn dergelijke technische oplossingen geen onderwerp van gesprek in de Raad, maar iets voor nadere uitwerking en bespreking op expert niveau.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Verder vragen de leden van de VVD-fractie naar de gevolgen van een verbreding van de door het kabinet bepleite reikwijdte van het GVB buiten de beschermde gebieden, welke budgettaire consequenties dit zou hebben en welke lidstaten van mening zijn dat dit moet gebeuren. Om de doelen van de VHR en KRM te realiseren kan het nodig zijn om ook visserijmaatregelen te nemen. Hiervoor moet in het herziene GVB de mogelijkheid worden gecreëerd (zie ook kabinetsreactie op het GVB van september 2011). In de voorstellen van de Europese Commissie wordt enkel gesproken over maatregelen in de beschermde gebieden, terwijl het voor een gunstige staat van instandhouding van in het wild levende vogels en habitats het van belang kan zijn om ook buiten de beschermde gebieden maatregelen te kunnen treffen. Het is van belang om dit in GVB kader te realiseren zodat eventuele maatregelen voor vissers uit alle EU landen gelden. Maatregelen hoeven overigens niet direct te betekenen dat visserij beperkt wordt. Als voorbeeld denk ik bijvoorbeeld aan het mogelijk plaatsen van 'pingers' op netten ter bescherming van de bruinvis. Het gaat hier niet om nieuw beleid -de reikwijdte van de VHR en KRM beperken zich immers niet tot beschermde gebieden- het gaat om het mogelijk maken dat visserijmaatregelen op Europees niveau genomen kunnen worden.

Onze referentie
273246

De leden van de VVD-fractie stellen diverse vragen over de wetgeving op het gebied van dierenwelzijn en de eisen die gesteld worden aan dierenwelzijn. Zoals aangegeven in de brief van 31 mei 2011 en 3 oktober 2011 (Kamerstuk 28286, nr. 514 resp. 526) is de insteek van het kabinet dat bepaalde onderdelen van bestaande Europese regelgeving op het vlak van dierenwelzijn nog zouden moeten worden herzien. In de ontwerpconclusies is hiervan weinig terug te zien. Het gaat hierbij onder andere om aanscherping van de eisen in de welzijnsrichtlijn voor varkens. De Europese Commissie zou op grond van artikel 7 van de welzijnsrichtlijn voor varkens (2008/120/EG) op basis van een EFSA-advies (European Food Safety Authority) (moeten) komen met een rapport over diverse huisvestingsaspecten, waar nodig vergezeld van passende wetgevingsvoorstellen, ter verbetering van het welzijn in de gehele EU. Uit EFSA-rapporten blijkt dat de huidige EU-normen ten aanzien van huisvesting en verzorging van varkens verbeterd kunnen worden en dat zou naar de mening van het kabinet dan ook moeten plaatsvinden, naar tenminste Nederlands niveau. Voorts gaat het om aanscherping van het bloedijzergehalte voor kalveren, zoals bedoeld in bovengenoemde correspondentie. Met de inzet van het kabinet wordt mede uitvoering gegeven aan de betreffende onderdelen van de Motie Ormel / Snijder-Hazelhoff (Kamerstuk 28286, nr. 384) zoals ook aangegeven in de brief van 15 maart 2011 (Kamerstuk 28286, nr. 494). Het pleidooi voor specifieke welzijnsvoorschriften voor konijnen, kalkoenen, vleeskuikenouderdieren, melkvee, nertsen en circusdieren volgt eveneens de lijn van de brieven van 31 mei en 3 oktober 2011 aan uw Kamer. Daarnaast pleit het kabinet conform de eerder genoemde brieven voor aanscherping en aanvulling van de normen in de vleeskuikenrichtlijn (na evaluatie van de richtlijn) en voor aanscherping van eisen aan de 'verrijkte kooi' voor leghennen in het kader van Richtlijn 1999/74/EG (na implementatie van het legbatterijverbod en tot het niveau van koloniehuisvesting).

Daar waar het gaat om de gevolgen van het niet aannemen van de Raadsconclusies zal dat mogelijk effect hebben voor de lidstaten, doordat ze, zonder Raadsconclusies, minder invloed op de Europese Commissie uit kunnen oefenen.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar het bovenwettelijke karakter van de vergroeningsmaatregelen.

Voor het antwoord op deze vragen verwijs ik naar het verslag van het Schriftelijk Overleg vastgesteld op 25 april jl. (Kamerstuk 21501-32, nr. 584).

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Vervolgens vragen de leden van de PvdA-fractie naar de rol van vruchtwisseling in de vergroening, met name in relatie tot meerjarige gewassen.

De Europese Commissie heeft inmiddels laten weten voor de meerjarige gewassen een uitzondering op te nemen in de uitvoeringsbepalingen.

Onze referentie
273246

De leden van de PvdA-fractie bepleiten dat de teelt- en mestvrije zones gekoppeld blijven aan de verlening van directe betalingen.

De instandhouding daarvan is sinds 2005 onderdeel van de randvoorwaarden GLB. Niet-naleving van deze verplichting leidt tot een korting op de betaling. Het kabinet ziet geen reden hiervan af te wijken.

De leden van de PvdA-fractie bepleiten voorts nationaal aanvullende vergroeningsmaatregelen te willen zoeken in de aansluiting bij nationaal beleid voor waterkwaliteit en vermessing en deze gebiedseffectief in te zetten. Naar de overtuiging van het kabinet draagt een keuzemenu voor vergroening daaraan reeds bij. Aansluitend daarop zal via de invulling en programmering van het toekomstig plattelandsbeleid meer in het bijzonder kunnen worden bijdragen aan de effectieve bescherming van kwetsbare gebieden op gebiedsniveau.

De leden van de PvdA-fractie geven aan de MSY-inzet van het kabinet te steunen en informeren naar 'praktische oplossingen' in geval er weinig kennis is voor sommige bestanden. Ik verwijs hier naar het antwoord op de vraag van de VVD-fractie.

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts welke stakeholders betrokken zouden moeten worden bij het vaststellen MSY.

Ik denk hierbij inderdaad aan partijen die ook zitting hebben in de Regionale Advies Raden (RACs).

De vraag of het sluiten van gebieden kan bijdragen aan het bereiken van MSY is niet eenduidig met ja of nee te beantwoorden. Dit hangt af van het visbestand, de omvang en aard van de sluiting en de visserijdruk buiten de gebieden. De beschermde gebieden in het kader van de VHR en de KRM hebben niet primair tot doel om bij te dragen aan het duurzame lange termijn beheer van commerciële visbestanden, maar bescherming van natuurwaarden.

De PvdA-fractie vraagt welke sancties er afgesproken zijn indien lidstaten niet aan het MSY-principe voldoen. MSY is geen maatregel op zich, maar een doel dat bereikt wordt met bijvoorbeeld vangst- en zeedagen beperkingen en technische maatregelen. Voor het niet nakomen van deze afspraken door EU lidstaten gelden de bepalingen uit de controle verordening.

In antwoord op de vraag van de leden van de PvdA-fractie of meer lidstaten het standpunt van Nederland steunen dat het GVB moet bijdragen aan het bereiken van de doelen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie, kan ik u zeggen dat dit ondermeer gesteund werd door het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

In reactie op vragen van de leden van de PvdA-fractie over de inzet van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) voor onderzoek en research, verwijs ik naar de inzet van het kabinet onder het huidige Europees Visserij Fonds (EVF). Daar worden bijvoorbeeld via de regeling

'Innovatie in de visketen' veel onderzoeksactiviteiten verplicht gesteld. Deze inzet is ook door het kabinet neergelegd in het BNC-fiche voor het EFMZV.

Dit geldt ook voor de inzet waar deze leden naar vragen om het fonds niet alleen op individuele vissers te richten. Met de regeling 'Collectieve Acties' in de visketen wordt juist beoogd samenwerkingsprojecten en onderzoek te faciliteren. Ook die inzet is in het BNC-fiche verwoord. Waar de leden van de PvdA-fractie vragen om binnen het EFMZV voor datacollectie en controle en handhaving minimale bedragen te reserveren, wijs ik erop dat voor deze acties in het EFMZV aparte begrotingslijnen zijn gereserveerd. Omdat bij de start van de nieuwe fondsperiode (2014-2020) niet geheel kan worden overzien of dit voor de gehele looptijd een goede verdeling betreft, wenst Nederland de mogelijkheid open te houden van een herallocatie tussen de begrotingslijnen later in deze periode.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Onze referentie
273246

De leden van de PvdA-fractie hebben vragen gesteld over de aanneming van de Raadsconclusies over de EU-strategie Dierenwelzijn en Transportverordening 1/2005.

Nederland heeft tijdens de ambtelijke overleggen over de ontwerpraadsconclusies getracht steun bij de andere lidstaten te verkrijgen voor de belangrijke conclusies die naar zijn mening ontbreken. Er bleek echter slechts een zeer klein aantal lidstaten te zijn dat de Nederlandse tekstsuggesties wilde ondersteunen. Lidstaten die de zienswijzen van Nederland op deze punten delen, willen niet zover gaan dat ze hun steun aan de huidige ontwerpraadsconclusies onttrekken. Slechts één andere lidstaat, Spanje, heeft tot op heden nog een voorbehoud tegen de ontwerpraadsconclusies staan. Spanje zit echter aan de andere zijde van het spectrum van meningen over aanscherping en aanvulling van EU-regelgeving op dierenwelzijnsgebied

CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie vragen naar het Europese krachtenveld voor de door de Europese Commissie voorgestelde vergroeningsmaatregelen en in hoeverre de ervaringen van het betaalorganenoverleg worden meegewogen.

Vanzelfsprekend zijn formele meningspeilingen of zelfs stemmingen in de Europese Landbouwwraad nog niet aan de orde geweest, maar de indruk bestaat dat de door de Europese Commissie voorgestelde maatregelen op weinig steun kunnen rekenen. Enerzijds zijn deze maatregelen lastig te implementeren en roepen ze teveel uitvoeringsproblemen op, anderzijds bieden deze maatregelen onvoldoende of zelfs geen verbetering van bijvoorbeeld biodiversiteit en/of klimaat. Het overleg van de directeuren van betaalorganen leidt tot adviezen aan de Europese Commissie en tot conclusies en aanbevelingen die halfjaarlijks worden aangeboden aan de Landbouwwraad. Daarnaast zijn deze adviezen ook voor mij van groot belang voor mijn inzet in de discussies.

De leden van de fractie van het CDA hebben diverse vragen gesteld omtrent het keuzemenu voor vergroening.

Voor de vragen met betrekking tot de mogelijke vormgeving van een voor Nederland doelgericht en doelmatig keuzemenu en het borgen van het Europees speelveld verwijs ik naar het antwoord op de vragen van de VVD-fractie. Aanvullend hierop zal in de lopende discussie met de Europese Commissie over het aldaar genoemde discussiestuk, gaan blijken voor welke elementen draagvlak bestaat en welke uitvoerings- en handhavingslasten daarbij behoren.

De leden van de CDA-fractie vragen vervolgens naar de koppeling tussen de vergroeningseisen en de basispremie.

Voor het antwoord hierop verwijs ik naar het antwoord gegeven bij de overeenkomstige vraag van de VVD-fractie met de volgende aanvulling. Ook hier heeft vanzelfsprekend nog geen formele standpuntbepaling plaatsgevonden, maar er lijkt geen meerderheid voor deze koppeling. De meeste

lidstaten pleiten voor vrijwilligheid van de vergroeningsmaatregelen zonder consequenties voor de basispremie.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Ten aanzien van de overdraagbare concessies in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid gaan de leden van de CDA-fractie ervan uit dat een communautair kader voor individuele visserijconcessies samen met de essentiële randvoorwaarden de bestaande eigendomsverhoudingen van het Nederlands stelsel in tact laten.

De inzet van het kabinet is erop gericht om binnen een communautair kader aan de lidstaten zoveel mogelijk flexibiliteit te laten. De essentiële randvoorwaarden die het kabinetvoor ogen staan zijn een collectief beheer van de individuele concessies en gemeenschappelijke criteria die gebruikt worden om te bepalen welke soorten onder een regime van individuele visserijconcessies vallen. De manier waarop en de vorm waarin individuele concessies worden uitgegeven is naar mijn opvatting aan de lidstaten zelf. Het kabinet streeft ernaar binnen een dergelijk toekomstig Europees raamwerk ons huidige systeem van individueel overdraagbare quota voort te zetten. Dit geldt ook voor de huidige verdeling van de individuele quota en de aanspraken daarop. Immers een herverdeling van individuele quota kan gevolgen hebben voor de vermogensopbouw van bedrijven, zoals ook aangegeven in de kabinetsreactie van 7 oktober 2011 (Kamerstuk 32201 nr.20).

Onze referentie
273246

De leden van de CDA-fractie vragen of ik hun mening kan delen dat MSY een bio-economisch model is en dat bij onderexploitatie van een bestand, de exploitatie kan toenemen om de economische winst te maximaliseren.

Het kabinet ziet, net als de Europese Commissie, MSY als een grenswaarde, waarbij de visserijsterfte kleiner dan een bepaalde waarde dient te zijn met oog op de duurzame instandhouding van het bestand. Dat momenteel een bestand als Noordzeeharing ver onder de MSY doelstelling van het beheerplan zit en lijkt te blijven, is aanleiding om het beheerplan met Noorwegen te bekijken en aan te passen.

De vraag hoe rekening gehouden moet worden met de gemengde visserij en de interactie met het ecosysteem, is in dit stadium aan de ICES. Zij zijn nu voor het eerst bezig met de toepassing van de *mixed fisheries* modellen. Die modellen zijn nieuw en nog in ontwikkeling. Voorlopig zullen we het met een 'single species' benadering moeten doen. Een pleidooi om meer multidisciplinaire benadering van de meerjarenplannen, waar de leden van de CDA-fractie om vragen, is ondersteuning van het Commissievoorstel en kan ook op mijn steun rekenen. Of één gezamenlijke TAC (Total Allowable Catch) voor alle bestanden op de lange termijn beter is voor de bestanden en voor de visserij kan ik nu niet beantwoorden. Evenmin de vraag of een dergelijke gezamenlijke TAC bijdraagt aan het voorkomen van ongewenste bijvangst. Zulke aspecten zouden te zijner tijd aan de orde kunnen komen bij het opstellen van beheerplannen, waar door de Regionale Advies Raden een grote rol in zullen krijgen.

De leden van de CDA-fractie vragen tot slot of MSY enkel het uitgangspunt mag vormen wanneer er voldoende kennis is om het MSY-niveau te kunnen bepalen. Ik verwijs hiervoor graag naar het antwoord op de vraag van de VVD-fractie.

De leden van de CDA-fractie vragen of maatregelen die voortvloeien uit de VHR en KRM enkel in GVB kader kunnen worden genomen. Om de doelstellingen van de VHR en de KRM te bereiken zijn onder andere maatregelen in de visserij nodig. Maatregelen die worden getroffen voor het realiseren van VHR doelen dienen wel te worden getroffen binnen de kaders van het GVB. Afstemming ten behoeve van de KRM met aangrenzende lidstaten vindt plaats in OSPAR-kader (Verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan) en

werkgroepen van de Europese Commissie. Lidstaten moeten 15 juli 2012 hun initiële beoordeling, doelen en indicatoren gereed hebben.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Voor de vraag wat de definitie is van de term 'ecosysteembenadering als een belangrijk basisprincipe' kan ik verwijzen naar de mededeling van de Europese Commissie uit 2008 (COM 187/2008). Hierover is door mijn ambtsvoorganger met uw Kamer gesproken. Waarom de Europese Commissie zich in haar hervormingsvoorstel heeft beperkt tot visserijmaatregelen in beschermde gebieden heeft de Europese Commissie niet duidelijk gemaakt. Immers, ook de Europese Commissie ziet dat voor het voorkomen van bijvoorbeeld bijvangsten van zeezoogdieren of andere kwetsbare dieren generieke maatregelen nodig zijn. Het CDA vraagt of er verschillende beschermingszones komen, voor KRM, VHR en GVB. Het is aan de lidstaten om beschermde gebieden aan te wijzen. Binnenkort wordt u geïnformeerd over de kabinetsinzet voor de Kaderrichtlijn mariene strategie.

Onze referentie
273246

In reactie op de vraag van de leden van de CDA-fractie welke acties het kabinet onderneemt om te komen tot een maximale benutting van de EU-middelen voor innovatie en verduurzaming van de visserijsector, verwijs ik naar de kabinetsinzet voor het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV).

Zoals in het BNC-fiche neergelegd, is de inzet van het kabinet om de middelen van het fonds juist in te zetten voor de door deze leden genoemde acties. Waar deze leden suggesties doen met betrekking tot de financiële middelen die voor het fonds als geheel beschikbaar zijn, verwijs ik naar de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2014-2020, waar de discussie over het EFMZV integraal onderdeel van uitmaakt. De besprekingen over het EFMZV lopen niet vooruit op de integrale besluitvorming betreffende het MFK.

De leden van de CDA-fractie hebben vragen gesteld over het Europese krachtenveld inzake de aanneming van ontwerp-aanbevelingen EU-dierenwelzijnstrategie.

Ten aanzien van het Europese krachtenveld en de inspanningen die zijn verricht om andere lidstaten te overtuigen om de Nederlandse positie te steunen, verwijs ik u naar de antwoorden op vragen van gelijke strekking van de PvdA-fractie.

SP-fractie

De leden van de SP-fractie vragen naar de stand van zaken over de aftopping van de betalingen. Voor het antwoord hierop verwijs ik naar het verslag van het VSO, vastgesteld op 25 april jl. (Kamerstuk 21501-32, nr. 584).

Vervolgens vragen de leden van de SP-fractie naar de koppeling tussen de directe betalingen en de vergoeringsmaatregelen en naar de vormgeving van een eventuele flexibilisering van de maatregelen.

Met betrekking tot het eerste deel van de vraag verwijs ik naar de antwoorden gegeven op de vragen van de VVD-fractie. Ten aanzien van het tweede deel van de vraag graag het volgende. Het kabinet is het eens met de SP-fractie dat flexibilisering van de vergoeringsmaatregelen niet mag leiden tot een geringere effectiviteit van de vergroening. Daarom is voor het kabinet belangrijk dat deze maatregelen en eventuele alternatieven alle passen binnen een Europees kader, waarbij voorwaarden zijn opgenomen teneinde de effectiviteit van de maatregelen te borgen.

Voor de vragen van de leden van de SP-fractie met betrekking tot het voorstel van lidstaten voor een Europees keuzemenu verwijs ik naar het antwoord op de vragen van de VVD-fractie.

De leden van de SP-fractie vragen om een zeer sterke inzet op aanscherping van de EU-strategie Dierenwelzijn en Transportverordening.

Nederland heeft reeds krachtig ingezet op aanscherping van de bestaande regelgeving voor de genoemde diersoorten, inperking van lange afstandstransporten en met name een absoluut maximum aan transportduur voor dieren, bedoeld voor de slacht, van 8 uur.

Het kabinet zal zijn voorbehouden handhaven. Gelet op het feit echter, dat alle andere lidstaten behalve Spanje (en Nederland) al aangegeven hebben met de huidige set aan ontwerpconclusies in te kunnen stemmen en de zeer moeizame onderhandelingen die hierover reeds hebben plaatsgevonden, acht het kabinet de kans op verbetering van de huidige conclusies zeer klein.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Onze referentie
273246

De leden van de SP-fractie wensen graag een bevestiging van de regering dat de MSY-niveaus niet door handjeklap met de belanghebbenden tot stand komen. Tevens vinden zij dat de uitvoering van de maatregelen in overleg met de visserijsector, de wetenschap en milieuorganisaties moet plaatsvinden.

Het kabinet kan bevestigen dat bij de uitvoering van het visserijbeleid alle genoemde partijen een adviserende rol hebben en betrokken moeten worden bij de uitvoering. Zo worden de quota van de gecontingenteerde soorten al gezamenlijk beheerd met de producentenorganisaties (Biesheuvelgroepen). Samenwerking met de sector is nodig voor draagvlak en meer effectieve maatregelen. Ook voor wederzijds begrip is het delen van kennis tussen de vissers en wetenschappers belangrijk. Van een handjeklap is zeker geen sprake, de ICES adviezen worden alleen door de wetenschappers uitgebracht.

Voor wat het pleidooi van de leden van de SP-fractie betreffende een ruimtelijk ordeningsplan Noordzee (motie Polderman), verwijs ik graag naar de brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu aan uw Kamer van 30 juni (Kamerstuk 29675, nr 118). Daarin concludeert hij dat hij geen aanleiding ziet om toe te werken naar een rijksbestemmingsplan voor de Noordzee, daar het op dit moment geen meerwaarde dient van de natuurdoelen of het afwegen van ruimteclaims.

De leden van de SP-fractie betreuren het dat het kabinet geen onderscheid wil maken in subsidies tussen grootschalige en kleinschalige visserij. Gelet op het belang om Europese fondsen evenwichtig in de lidstaten in te zetten, is de regering er tegenstander van dat het criterium groot-/kleinschalig wordt gebruikt in de allocatie van EU-gelden. Waar de subsidies zelf vervolgens moeten bijdragen aan de vernieuwing en verdere verduurzaming van de visserij, is het onderscheid evenmin wenselijk. Immers voor zowel de kleinschalige als de meer grootschalige vloot geldt dat de visserij duurzaam en concurrerend moet zijn.

De leden van de SP-fractie vragen of het kabinet tijdens de conferentie aandacht gaat vragen voor verschillende duurzaamheidsaspecten in de aquacultuur.

De conferentie in Oostenrijk gaat over de toekomst van de Europese aquacultuur en de mogelijkheden voor een duurzame ontwikkeling daarvan. Hier zullen verschillende aspecten van duurzaamheid aan de orde komen, ook de door u aangehaalde onderwerpen. Uiteraard zal ik naast de economische ontwikkeling ook het belang van verbeteringen in de richting van milieu, diergezondheid en dierenwelzijn aan de orde stellen.

De leden van de SP-fractie vragen vervolgens naar de mate waarin de aquacultuursector draait op subsidies en of er duurzaamheids- en dierenwelzijnseisen aan verbonden zijn. In het kader van het Europese Visserij Fonds(EVF) is het ook voor de aquacultuursector mogelijk om in aanmerking te komen voor steun. Regelingen in het kader van het EVF zijn voornamelijk gericht op verduurzaming en innovatie in de aquacultuursector. Ook milieu- en dierenwelzijnsprojecten komen in aanmerking voor steun. De afgelopen jaren zijn regelingen opengesteld voor zowel visserij als aquacultuur. Zo is

bijvoorbeeld een innovatieproject gehonoreerd voor proeven met welzijnsvriendelijke dodingsmethoden aan boord van een vaartuig. Ook is dierenwelzijn één van de criteria bij de investeringsregeling aquacultuur.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

De leden van de SP-fractie vragen om een update van de stand van zaken betreffende het varkensbesluit per 1 januari 2013 voor de groepshuisvesting van zeugen.

Zoals meerdere malen aangegeven houdt het kabinet vast aan de deadline dat per 1 januari 2013 drachtige zeugen in Nederland in groepen moeten worden gehuisvest. Hiermee geeft het kabinet tevens uitvoering aan de uitdrukkelijke oproep van de Europese Commissie. Op dit moment zijn nog geen nieuwe gegevens beschikbaar over de mate van implementatie in Nederland. Aan de hand van de landbouwtellinggegevens, waar ik binnenkort over zal beschikken, kan ik een update geven. Binnenkort verwacht ik van de Europese Commissie tevens een nieuwe update te ontvangen over de implementatie in de gehele EU. Beide updates zal ik meenemen in een uitgebreide brief over de stand van zaken van implementatie groepshuisvesting drachtige zeugen die ik in juni aan uw Kamer zal sturen. Er bestaat voor zeugenhouders de mogelijkheid deel te nemen aan de zogenaamde stoppersregeling van het Nederlandse Actieplan Ammoniak. Zij hoeven dan tot 2020 de stal niet aan te passen om te voldoen aan de ammoniakwetgeving. De stoppersregeling en andere overgangstermijnen in het kader van het Actieplan Ammoniak hebben geen invloed op de termijn waarop drachtige zeugen in groepen moeten worden gehuisvest. Dit is in de recente brief aan de zeugenhouders eveneens vermeld.

Onze referentie
273246

D66-fractie

De leden van de D66-fractie vragen naar het commitment aangaande het gebruik van het MSY-principe in de visserij en een inzet in de komende Landbouw- en Visserijraad. Met betrekking tot de vraag over het commitment is het antwoord positief. Actieve coalitievorming ten aanzien van de MSY is niet aan de orde. Toepassing van het MSY principe wordt reeds breed gesteund door de lidstaten. Er is echter wel discussie over de precieze details en uitwerking. Dit zal de komende jaren zijn beslag moeten krijgen.

In antwoord op de vraag van de leden van de fractie van D66 of ik de mogelijkheden rondom certificering van duurzame kweekvis zal inbrengen en bepleiten, geef ik aan dat Nederland op de High-Level Conferentie een duurzame ontwikkeling van aquacultuur in Europa zal bepleiten. Daarbij zal ik wijzen op de positieve rol die certificering kan spelen.

ChristenUnie-fractie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben specifieke vragen gesteld ten aanzien van de motie Wiegman-van Meppelen Scheppink (Kamerstuk 21501-32, nr. 593). Voor mijn antwoord verwijs ik naar het antwoord op de VVD-fractie.

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben vragen gesteld over de situatie op de zuivelmarkt.

Sinds het begin van het jaar zijn de prijzen voor boter en melkpoeder sterk gedaald. Ten opzichte van begin januari van dit jaar is de prijs van boter met ruim 25% en van magere melkpoeder met ruim 15% gedaald.

In de zuivelsector bestaat momenteel een aantal instrumenten op de markt te stabiliseren:

- o particuliere opslag voor boter: wordt jaarlijks tussen 1 maart en 31 augustus opengesteld. De belangstelling voor dit instrument is dit jaar groot. Sinds de openstelling is al ruim 55.000 ton boter in opslag genomen.
- o Openbare opslag voor magere melkpoeder en boter: wordt opengesteld als de marktprijzen gedaald zijn tot de referentieprijs (respectievelijk €169,80 en €221,75 per ton). De marktprijzen liggen momenteel ongeveer 20% hoger. Tot op heden is er dan ook geen product voor interventie aangeboden.
- o Exportrestituties: Nederland staat terughoudend tegenover het activeren exportrestituties. Nederland zet in op afschaffing van de exportsubsidies per 2013, ongeacht de WTO-/Doha-onderhandelingen. Gezien de situatie op de zuivelmarkt is het in dit stadium bovendien prematuur de exportrestituties te activeren. Ook Commissaris Ciolos liet tijdens de Landbouwraad van april jl. weten van mening te zijn dat er op dit moment geen noodzaak is voor tijdelijke steun aan de melkveesector.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

Onze referentie
273246

In gesprekken in Brussel over de toekomst van het GLB zet Nederland zoals bekend in op een marktgeoriënteerd landbouwbeleid. Het kabinet is dan ook van mening dat het markt- en prijsbeleid beperkt moet blijven tot een vangnet. Dit vangnet moet zorgen voor een bodem in de markt, op een zodanig laag niveau dat structureel produceren voor dit vangnet niet rendabel is.

Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de de Partij voor de Dieren vragen naar de effectiviteit van de vergoeringsmaatregelen en eventuele alternatieven daarvoor.

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn antwoorden op de vragen van de leden van de VVD- en SP-fractie.

Over de vraag van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren over 'praktische oplossingen' in geval van weinig kennis over MSY, verwijs ik graag naar het antwoord op de vraag van de VVD.

Over de vraag van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren over de specifieke insteek van het geplande stakeholderoverleg verwijs ik graag naar het antwoord op de vraag van de SP-fractie.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen wat het kabinet verstaat onder MSY als uitgangspunt van de beheerplannen. Daarmee bedoel ik dat het doel van beheerplannen een beheer op MSY-niveau moet zijn. Een beheerplan wordt volgens de normale wetgevingsprocedure vastgesteld.

De vraag naar de concrete bijdrage van het GVB aan het behoud en instandhouding van de goede milieudoelstelling (KRM) kan op dit moment niet worden beantwoord. In 2015 dienen de lidstaten een pakket maatregelen gereed te hebben. Ook de Europese Commissie heeft hier een taak, vanwege de exclusieve bevoegdheid ten aanzien van visserijmaatregelen. Voor het kabinet gaat het erom dat het nieuwe GVB de implementatie van de visserijmaatregelen effectief mogelijk maakt en dat het GVB bijdraagt aan een betere bescherming van het mariene milieu.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen of beschermingsmaatregelen voor Natura2000-gebieden zonder doorkruising van het GVB genomen kunnen worden.

Dit is alleen het geval wanneer er geen visserijmaatregelen genomen hoeven te worden. Indien dit wel het geval is, en er ook buitenlandse vissers betrokken zijn, is het GVB het kader. Hiermee geef ik uitvoering aan motie Ouwehand (Kamerstuk 32201, nr. 32). Belangrijk is echter dat ook buiten de

Natura2000 gebieden bijgedragen kan worden aan de doelstellingen van de EU Vogel en Habitatrichtlijnen.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen wat er precies wordt verstaan onder duurzaamheid en onder diergezondheid en dierenwelzijn in de te tekenen verklaring. Bij verduurzaming in de aquacultuur gaat het naast economie, ook om milieu, diergezondheid en dierenwelzijn. De conceptverklaring is kort en op hoofdlijnen en geeft het streven aan naar een duurzame ontwikkeling, zowel economisch als ecologisch. De conceptverklaring is algemeen van aard, en gaat daarom niet in op wat er precies onder diergezondheid en dierenwelzijn wordt verstaan.

Onze referentie
273246

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen voorts dat het kabinet zich inzet voor een preventieve toets bij aquacultuur. Nederland zal in Europees kader aandacht blijven vragen voor zaken als ziektepreventie en het verbeteren van het dierenwelzijn zoals het op een goede manier bedwelmen van vis. Gezien het krachtenveld is pleiten voor een preventieve welzijnstoets in Europees kader wat mij betreft een stap te ver.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben gevraagd om verslag van het Zweedse diverserpunt inzake de 'Handhaving verdoving van dieren voor de slacht' en gevraagd de verplichte voorafgaande bedwelming bij ritueel slachten tijdens de Raad te noemen als voorbeeld. Zoals gebruikelijk zal ik u verslag doen van de Landbouw- en Visserijraad. Daar waar het gaat over genoemd initiatiefwetsvoorstel van het lid Thieme, is reeds tijdens het debat over het wetsvoorstel aangegeven dat de welzijnsaantasting van dieren die onbedwelmd worden geslacht groter is dan bij dieren die bedwelmd worden geslacht. Daarnaast heb ik echter aangegeven dat ik mogelijkheden zie voor een minder vergaand voorstel ter verbetering van het dierenwelzijn dan het generieke verbod dat nu ter behandeling in de Eerste Kamer voorligt. Om die reden ben ik het ook eens met Zweden dat aangeeft voorstander te zijn van het opstellen van guidelines waarin de best practices worden opgenomen. Dit is namelijk ook mijn bedoeling met het convenant: het opstellen van extra randvoorwaarden waarmee het welzijn van de dieren kan worden verbeterd.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren heeft diverse vragen gesteld over inzet en de waarde van de ontwerpraadsconclusies EU-strategie Dierenwelzijn en Transportverordening 1/2005. Nederland heeft zijn inzet voor de nieuwe EU-strategie dierenwelzijn afgelopen jaar ruim voordat de Europese Commissie de EU-strategie presenteerde bij de Europese Commissie onder de aandacht gebracht. Ik verwijs hierbij in het bijzonder ook naar de brief van 3 oktober 2011 aan Commissaris Dalli (bijlage bij Kamerstuk 28286, nr. 526). Ook tijdens de Landbouw- en Visserijraad van maart 2011 heeft Nederland al gepleit voor meer ambitieuze normen en doelvoorschriften voor de bestaande EU-wetgeving en voor EU-wetgeving voor diercategorieën die deze nog niet hebben. Tenslotte heeft Nederland in het afgelopen jaar contact gezocht met lidstaten met het oog op de inbreng van gelijklopende punten van inzet ten behoeve van de EU-strategie. Ik heb de Nederlandse inzet voor het Europese dierenwelzijnsbeleid de afgelopen jaren proactief en met ambitie naar voren gebracht.

Ten aanzien van de inspanningen die zijn verricht om andere lidstaten te overtuigen om de Nederlandse positie te steunen, verwijs ik u naar de antwoorden op de vraag van gelijke strekking van de PvdA-fractie. Nederland blijft vasthouden aan haar voorbehoud. Nederland onderhoudt nog steeds contact met het Deense voorzitterschap en andere lidstaten om te bezien of we de ontwerpconclusies nog aangescherpt kunnen krijgen. Gelet op het feit dat alle andere lidstaten behalve Spanje (en Nederland) al aangegeven hebben met de huidige ontwerpconclusies in te kunnen stemmen en de zeer moeizame onderhandelingen die hierover reeds hebben

plaatsgevonden, acht ik de kans op verbetering van de huidige conclusies zeer klein. De kans dat alle genoemde bezwaren zullen worden weggenomen is praktisch nul.

**Directie Europees
Landbouwbeleid en
Voedselzekerheid**

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vraagt voorts naar de waarde van die conclusies waar het kabinet positief tegenover staat.

De strekking van een aantal ontwerpconclusies is dat ingezet wordt op vergroting van transparantie en adequate informatievoorziening inzake dierenwelzijn. Verder wordt in een van de conclusies benadrukt dat de vereenvoudiging van het EU-wetgevingskader niet moet leiden tot een verlaging van de dierenwelzijnsnormen of een verlaging van de ambities om dierenwelzijn EU-breed te verbeteren. Een andere ontwerpconclusie verzoekt de Europese Commissie om bij de overweging van het bereik van het toekomstige wetgevingskader ook honden en katten te incorporeren die gehouden of verhandeld worden in de context van een economische activiteit. Voorts wordt het belang van het bevorderen van dierenwelzijn via het GLB benadrukt. Met betrekking tot transport wordt onder meer de noodzaak tot voorschriften met betrekking tot de navigatiesystemen benadrukt, de overweging uit de Transportverordening herhaald dat lange afstandstransporten, inclusief van dieren voor de slacht, zoveel mogelijk beperkt moeten worden en wordt de Europese Commissie gevraagd te bezien of ze uitvoeringsvoorschriften kan vaststellen met betrekking tot een aantal algemeen geformuleerde voorschriften in de verordening.

Onze referentie
273246

De ontwerp-Raadsconclusie die wijst op de onmisbaarheid van specifieke voorschriften voor bepaalde diersoorten luidt in de huidige ontwerpconclusie als volgt:

'...Legislative and non-legislative measures to establish scientifically based minimum requirements, including, where appropriate, specific measures with respect to certain animal species, with due regard to competitiveness and sustainability of the European production model as well as socio-economic, environmental and regional aspects, therefore remain indispensable'.

(w.g.)

dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie